

Dkt. Elaine Phillips, Fasihi ya Agano la Kale, Hotuba ya 7, Abraham

© 2024 Elaine Phillips na Ted Hildebrandt

Habari za asubuhi. Je, tumejifunza kusema asubuhi njema kwa Kiebrania bado? Sikumbuki. Je, tumefanya hivyo? Hufikiri hivyo.

Naam, inasikika hivi. Neno la asubuhi ni boker. Loo, hilo ni jambo zuri sana.

Na neno la wema, ambalo tayari unajua kutokana na kile tulichokuwa tukiimba au kujaribu kuimba wiki iliyopita, ni tov. Unakumbuka ki tov adonai leolam hasdo, sivyo? Sawa, kwa hivyo ni boker tov. Wewe huweka kivumishi baada ya nomino kila wakati.

Kwa hivyo, nikikuambia boker tov, nakuambia habari za asubuhi. Sasa, husemi tu boker tov jibu, ingawa unaweza. Jambo la heshima sana la kufanya ni kusema "boker au."

"Au" ikimaanisha mwanga, mwanga wa asubuhi. Sawa, kwa hivyo hili ni somo lako lijalo utakapokwenda Israeli mwaka wa 2010. Sawa, boker tov. Boker au. Splendid.

Unaweza kuona matangazo haya hapa juu, sivyo? Yote yanahusiana na mtihani, na sitakutukana akili yako kwa kuyasoma yote, lakini acha nisisitize tu lililoangaziwa.

Kama kweli unataka kufanya mtihani katika Kituo cha Usaidizi wa Kielimu, tafadhali nijulishe ifikapo Jumatano ili niweze kuhakikisha kuwa nimeufanya hapo juu, nk., nk., nk. Zaidi ya hayo, nadhani ni rahisi sana. Ukiwa na muda wa kusoma haya, unaweza pia kuyasoma kwenye Blackboard.

Sera ya mazoezi ya kuzima moto ipo kwa sababu tu kuna uwezekano kwamba tutakuwa na mazoezi ya kuzima moto wakati wa mtihani, na sote tunahitaji kuwa sawa kuhusu kinachotokea kwa sababu tunapoteza dakika 20 kutoka saa moja ikiwa, kwa kweli, tutakuwa na mazoezi ya kuzima moto. Kwa hivyo ndivyo itakavyofanya kazi. Hapa kuna mambo kadhaa zaidi ya kufikiria.

Kama nilivyosema Ijumaa, swali la insha litashughulikia masuala yanayohusiana na uhuru na uchaguzi. Ni swali la insha lenye pointi 20 kati ya pointi mia moja kwenye mtihani, kwa hivyo tumia muda kufikiria mambo hayo. Hiyo itamaanisha kupitia baadhi ya masuala unayosoma katika kitabu cha Youngblood.

Inaweza kumaanisha kuchukua muhtasari wa kifupi wa kitabu cha awali cha theolojia kilicho kwenye Ubao, na kisha chochote tunachozungumzia darasani kinaweza kuwa na manufaa katika njia hizo pia. Kwa hivyo, panga mawazo yako, na kisha vidokezo vyangu katika swali la insha vitakuelekeza uandishi wako kwa ajili ya mtihani wa

insha. Pia utahitaji kuwa mfupi kwa sababu hakuna kurasa na kurasa unazoweza kujaza.

Lazima uifinye na kuiweka sawa kwenye karatasi ya majibu. Kwa hivyo, nadhani hiyo ni sawa. Kipindi cha mapitio cha Matt, kipindi cha mapitio cha Carrie, vyote ni rahisi.

Ningekuhimiza uende kwao ikiwa hujaenda tayari na utumie njia hizo za kusoma. Una maswali yoyote kuhusu mtihani? Hakuna maswali kuhusu mtihani? Yote ni rahisi. Kila mtu yuko tayari kwenda. Utakuwa tayari kufikia Ijumaa. Naam, hebu... tufike.

Tuombe pamoja tunapoanza.

Mungu mwenye neema, Baba yetu wa Mbinguni, Mkombozi Mpole, Roho Mtakatifu wa Ukweli, asante tunapoanza wiki hii pamoja. Tunajua uko pamoja nasi na kwamba unatuongoza na kutuongoza kwa uangalifu na upole. Asante kwa ulinzi unaotupa, ambao mara nyingi tunauchukulia kawaida. Asante kwa kuweza kuamka asubuhi ya leo, kutembea, na kufurahia afya njema.

Tunaomba baraka zako katika masomo yetu. Tunaomba, Baba, kwamba, kwa Roho wako Mtakatifu, utufundishe. Tufundishe mambo tunayohitaji kujua ili kuishi vyema na kuwa watumishi bora katika ufalme wako.

Baba, tungeomba pia kwa bidii, si kwa ajili yetu wenyewe tu bali pia kwa ajili ya wale wanaotuzunguka, kwa ajili ya wanafamilia, na kwa ajili ya utunzaji na ulinzi wako kwao. Tunaomba, Baba, kwa ajili ya amani katika maeneo yaliyogawanyika sana. Tungeomba amani ya Yerusalemu unapotutia moyo kuomba katika Zaburi.

Na Mungu, hiyo ni alama kwa maeneo mengine ambayo yamefadhaika sana pia. Kwa hivyo, tunaomba kwa wema wako mkuu na nguvu zako kwamba ungeshinda nguvu za giza na utusaidie kuwa waaminifu kuomba kwa lengo hilo. Tunaomba mambo haya yote. Tunaomba katika jina la Kristo Mwokozi wetu. Amina.

Naam, tunaendelea hadi kwa Ibrahimu leo.

Tuna mambo mengi ya kufanya. Kwa hivyo, ninakuamini usome masimulizi, upate masuala ya msingi kuhusu masimulizi na wahusika na kadhalika. Tutafikia mambo muhimu tunapopitia maisha ya Ibrahimu, nami nitaelezea jinsi hilo litakavyofanya kazi baada ya muda mfupi.

Lakini kama kawaida, hapa kuna swali kwetu, tukidhani umefanya usomaji wako wote wa siku hiyo. Ni wakati gani Abram aliona ilikuwa kabla ya jina kubadilishwa? Kama unajua wakati hilo linatokea, ni wakati gani Avram alimwamini Mungu, na ikahesabiwa kwake kuwa haki? Nani anamchagua Sara wakati hatimaye ana mtoto? Je, kuna mtu yeyote anayempigia kura? Kweli, tunapaswa kusoma yote kwanza na

kuona ni yupi aliye sahihi zaidi, sivyo?

Pili, baada ya kupendekeza kwamba Eliezeri atarithi mali yake badala ya mwana halisi, Mungu alijibu kwa kumwambia aangalie mbinguni, ahesabu nyota, na aamini kwamba kweli atapata mwana. Huyu ndiye wa pili.

La tatu lilikuwa baada ya kuwatahiri wanaume wote wa nyumba yake na kubadilisha jina lake. Ni wazi, ikiwa una Avram na swali hapo, hilo litakuwa ni kidokezo cha kuvutia.

Au la nne, aliporudi kutoka vitani kumwokoia Lutu.

Nani anachagua moja? Hakuna anayechagua moja. Vipi kuhusu mbili? Je, kuna mtu anayepiga kura mbili? Loo, tuna takriban kura kumi za majaribio kwa mbili. Vipi kuhusu tatu? Ndiyo, tuna takriban kura tatu za majaribio kwa tatu.

Kuna yeyote kwa wanne? Kuna kama wawili hapo. Na ninyi wengine mko, sijui. Sivyo? Naam, hii hapa.

Mwanzo sura ya 15. Tutazungumzia hilo baada ya muda mfupi. Hili ni moja ya masuala ya msingi katika suala la uelewa wetu wa masimulizi ya Ibrahimu na umuhimu wa masimulizi hayo, hasa kama Mtume Paulo atakavyoyatumia.

Kwa hivyo, tutarudi kwenye hili baadaye kidogo. Je, kuna maswali yoyote yaliyojitokeza ulipokuwa ukisoma masimulizi ya Ibrahimu? Sitayajibu hivi sasa, lakini kuna kitu chochote kilichojitokeza ulipokuwa ukisoma mambo haya? Kama hakikutokea, basi husomi ukiwa na antena zako za kiakili kwa sababu kunapaswa kuwa na maswali mengi. Nami nitauliza maswali kadhaa leo.

Au je, Ibrahimu yuko pale tu? Ibrahimu na Sara wana mtoto, na ni Isaka. Amezikwa, ameondoka. Sio Susanna.

Ndiyo, Susanna, vizuri. Hilo ni jambo zuri. Umesikia swali? Anajiuliza unakabilianaje na mabadiliko haya katika maisha ya Ibrahimu, ambayo si nyakati zake bora zaidi katika baadhi ya matukio.

Je, hiyo ni njia nzuri ya kubadilisha ulichosema? Naam, vizuri. Ninachotaka kufanya, na Mungu akipenda, hili litafanikiwa, ni kutumia sehemu ya kwanza ya hotuba yetu kuzungumza kuhusu ahadi na mawasiliano ya Mungu kwa Ibrahimu. Na kisha tutarudi na kupitia masimulizi tena na kuangalia sehemu ambazo Ibrahimu anaonekana, vema, anazichanganya hapa na pale.

Sawa, hivyo ndivyo tutakavyoshughulikia. Asante, hiyo ni kamilifu. Yeye si mmea, lakini ungeweza kuwa hivyo.

Je, kuna maswali mengine yoyote unayotaka kuanza nayo? Ni Chelsea mwingine. Ndiyo, endelea. Ndiyo, swali ni, wageni hao watatu wanapoonekana katika Mwanzo 18, kwa nini Ibrahimu, tangu mwanzo, ana jibu hili ambalo linaonekana kuwa, sawa, kuwapa heshima? Nitakushauri kwamba anatambua jambo moja linaloendelea hapo.

Kwa sababu ni wazi, unajua, anakimbia ili kupata hiki, na anakimbia ili kupata kile, na kuwalisha, na ukarimu ni suala kubwa katika Mashariki ya Kati, lakini nadhani kuna jambo lingine linaloendelea. Swali zuri, swali zuri. Lingine moja? Loo, sivyo? Sio Andrew.

Ni Andrew. Sawa. Sawa, naweza kuhifadhi hiyo hadi tumtume Ibrahimu, sawa, hadi tumtume mtumishi arudi kumchukua Isaka kama mke? Hapana, kumtafutia Isaka mke, jambo ambalo Bwana atapenda Jumatano.

Swali zuri, lakini ndio, tutarudi kwenye hilo. Naam, hebu tuendelee na tuone tuna nini. Tunahitaji kufanya kidogo kuhusu mambo ya kuchora ramani, na kwa kweli, ili kufanya hivyo, nitakusomea Yoshua 24 kwa sababu tuna usomaji wa kuvutia kwa upande wa Yoshua, ukimrejelea baba wa Agano, kwani Yoshua anakusudia kufanya upya agano.

Yoshua 24 inaanza katika mstari wa 1 kwa kusema kwamba Yoshua alikusanya kabila lote la Israeli huko Shekemu. Nitasema Shekemu, labda unajua Shekemu, unatambua kwamba hizo ni sehemu moja, sawa? Na tena, Shekemu ni mahali muhimu. Unaweza kuiona kwenye ramani hapa juu.

Nitasema zaidi kuhusu hilo baada ya muda mfupi. Katika mstari wa 2, Yoshua aliwaambia watu wote, hivi ndivyo Bwana, Mungu wa Israeli, asemavyo, Zamani, baba zenu, akiwemo Tera, baba yake Ibrahimu na Nahori, waliishi ng'ambo ya mto na kuabudu miungu mingine. Lakini mimi nilimchukua Ibrahimu baba yenu kutoka nchi iliyo ng'ambo ya mto, mto unamaanisha Mto Frati hapa, nikamwongoza katika Kanaani yote na kumpa wazao wengi, na kadhalika.

Lakini hiyo inatuandalia mazingira. Watu wetu wametoka Uru. Huenda nilikuambia haya mara ya mwisho.

Nadhani niliamini. Kuna kundi zima la watu wanaofikiri kwamba Uru ya kibiblia, kulingana na eneo la awali la kukanyagia la Ibrahimu, huenda ilikuwa hapa mashariki mwa Harani. Lakini kwa sasa, tutabaki tu na Uru hii, ambayo imechimbwa, na vitu vingi muhimu vimepatikana hapo.

Tutaendelea na hilo kama mahali ambapo familia hiyo yote inatoka. Wanaondoka, na wanakaa Harani kwa muda. Tera, baba yake, anakufa, wakielekea moja kwa moja

kwenye maeneo haya makubwa ya barabarani yanayopita Damasko, na kisha hapa tutakuwa na upanuzi wa kinachoendelea katika nchi ya Kanaani.

Tulipotengeneza ramani zetu mara ya mwisho, moja ya mambo niliyokuonyesha ilikuwa njia ndogo ya kijani kibichi, mstari wenye nukta katikati ya nchi, ambayo nilisema ilikuwa njia ya mababu. Na hapa tutaiona ikitumiwa, tafadhali, na baba yetu wa kwanza kwa sababu Ibrahimu atatokea kwanza Shekemu. Hapo ndipo mahali pake pa kwanza kuonekana.

Ndiyo maana Shekemu ina hadhi muhimu sana kwa historia yote ya Agano la Kale, au angalau hadi kugawanyika kwa ufalme na kuhamishwa kwa mji mkuu wa kaskazini. Lakini tutafikia hilo baadaye. Kwa hivyo Shekemu, eneo muhimu sana.

Kisha anashuka moja kwa moja kwenye njia hiyo ya vilima, kwa sababu ingawa ramani hii haina topografia, tunaweza kutambua haya yote kama yapo kwenye njia hiyo. Anasimama Betheli, anasimama katika eneo la Hebroni, anashuka hadi Beersheba. Tuna Gerari huko, utatambua hilo pia.

Na kisha atashuka kwenda Misri, mwishoni mwa Mwanzo sura ya 12, wakati kutakuwa na njaa nchini, na hatimaye atarudi na kujikuta pembezoni mwa utamaduni wa Wakanaani. Ibrahimu atatumia muda mwingi huko Negevu. Hilo ni eneo la pembezoni kwa upande wa vyanzo vya maji, lakini yuko huko, na nitakuwa na mengi ya kusema kuhusu masuala ya maji yanayoendelea huko Negevu hivi karibuni.

Lakini fahamu ramani, kwa sababu hili litakuwa muhimu kwetu. Nitaandika maelezo, maelezo ya haraka sana, ambayo utayaona chini ya Bahari ya Chumvi, upande wa kusini wa Bahari ya Chumvi, ndipo mahali ambapo watengenezaji hawa wa ramani wameweka Sodoma, ikiwa na alama ya kuuliza: Sodoma, Gomora, miji mitano ya uwanda.

Nitakushauri kwamba nadhani inafaa zaidi katika maandishi ya Biblia ikiwa tutayaweka kaskazini mwa hapa. Kwa maneno mengine, eneo hili hapa juu kabisa. Na moja ya sababu za kusema hivyo ni katika Mwanzo 13, wakati Ibrahimu na Lutu wanapoenda njia zao tofauti, wako Betheli.

Hapo ndipo walipo. Na inasema Lutu aliinua macho yake na kutazama mashariki na kutazama ng'ambo ya Bonde la Yordani na kwenda na kukaa katika Bonde la Yordani. Kwangu mimi, ni jambo la kushangaza kwamba anaelekea mashariki na kutulia hapa ndani.

Kuna seti ya kuvutia ya sababu za akiolojia kwa nini baadhi ya watu katika karne iliyopita wamejaribu kuiweka Sodoma. Chukua darasa la Dkt. Wilson katika akiolojia au darasa langu katika Utangulizi wa Masomo ya Biblia, ambapo tunashughulikia zaidi hilo. Je, una maswali yoyote kuhusu ramani? Kabla hatujaendelea.

Sawa, naendelea moja kwa moja, kidogo cha kutazama hapa. Shechem, nadhani tumeona picha hii hapo awali, lakini nilitaka tu kukupa hisia ya jinsi inavyoonekana wakati kuna maji. Hii imepigwa Aprili, na kwa hivyo tunaona maua mengi ya mwituni.

Hapa tunaona Mlima Ebali. Hilo litakuwa muhimu baadaye tunapowaona watu wetu wakiingia katika nchi na kufanya upya agano. Mlima Gerizimu hapa, Shekemu chini kabisa katika eneo hilo.

Kama Ibrahimu, au kwa kweli ni Avram, akisafiri kutoka Shekemu kuelekea kusini, atapita Betheli. Na kwa hivyo, hili ndilo eneo letu ambalo linaonekana kuwa gumu kidogo upande wa mashariki wa Betheli, likiangalia chini kuelekea Bonde la Yordani. Kwa nyuma kidogo sana, tutaona vilima vya Transjordan.

Hatimaye, Negevu. Hili ni eneo karibu na Gerari. Mto mkavu, Bonde la Mto au Nahal Gerari, hupita humo.

Kwa hivyo, kuna mimea. Na kisha, ili kutupatia ufahamu kidogo wa jinsi ingekuwa kuishi huko, hapa kuna dhoruba ya vumbi ikianza. Udongo huko Negev ni mzuri sana.

Na kwa hivyo, upepo unapovuma, jambo ambalo hutokea mara nyingi, na bila shaka, ikiwa hakuna mvua nyingi, vumbi hutoka tu. Kuna mstari wa kuvutia, naamini ni Isaya sura ya 20 au 21, unaozungumzia jinsi vimbunga huko Negev zilivyo majeshi ya Israeli vinapokuja. Ninaelewa kidogo msemu huu maalum.

Sawa, mambo machache ya kutufanya tuende huko kwa mtazamo. Hebu tufanye ufafanuzi. Kwanza kabisa, huenda nikaongeza mambo kadhaa hapa kutoka kwa yale ambayo huenda umeyapakua kutoka kwa muhtasari wa mihadhara kutoka kwenye ukurasa wa wavuti.

Kwa hivyo, nitakuwa tayari kuongeza mambo machache ikiwa sitaelewa yote hapo, kwanza kabisa, mababu na mababa wa ukoo. Ni wazi kwamba hii inarejelea wale watu ambao ni kichwa au wa kwanza, baba wa kwanza.

Ukiamua kuchagua neno hilo mbali na mzizi wake wa Kilatini, je, baba walio wa kwanza ni akina nani? Wataje mababu. Bila shaka, Ibrahimu, Isaka, na Yakobo. Mtukufu.

Mababu wa ukoo ni akina nani? Sara, Rebeka, na hasa Lea. Sawa, mke wa kwanza, Ibrahimu, Isaka, Yakobo, na kisha Raheli pia watakuwepo humo. Kuna wake wawili, lakini atakuwa Lea, ambaye ataolewa kaburini pamoja na Yakobo.

Agano. Tumeona hili hapo awali, lakini tutafanya mengi zaidi ili kulielezea sasa, na kisha tutafanya mengi zaidi ili kulielezea tunapoanza kuzungumzia agano huko Sinai.

Kuna mfululizo wa maagano ambayo Mungu hufanya na watu wake, na huu ni wakati muhimu kwa sababu Ibrahimu sasa atakuwa baba wa watu wa agano.

Kwa hivyo, agano, makubaliano kati ya pande mbili. Neno la Kiebrania ni, unakumbuka hili kutoka kwa Dkt. Wilson? Breit. B-apostrophe-RIT labda ndiyo njia bora ya kulitamka. Liandike. Limetafsiriwa kama: Breit.

Sasa, wacha nimalize ufafanuzi, kisha nitazungumzia hilo kidogo. Makubaliano kati ya pande mbili huanzisha uhusiano, yanahusisha majukumu kwa pande zote mbili, na yanaambatana na vikwazo. Kwa maneno mengine, zawadi na adhabu.

Ukifanya mambo sahihi, Mungu anakubariki. Usipoyafanya, Mungu habariki, na kwa kweli, anakuadhibu. Sasa, majukumu ya Mungu ni yapi? Angalia inasema majukumu pande zote mbili.

Hilo ni jambo la ajabu kidogo, sivyo? Unajua, wajibu wa watu ni, kama atakavyomwambia Ibrahimu katika Mwanzo sura ya 17, kuwa bila lawama, kuishi maisha ya uadilifu, kutembea na Mungu, kutahiri wana wako. Wajibu wa Mungu ni upi? Tangawizi. Sawa.

Ndiyo, Mungu atatimiza neno lake, sivyo? Kwa hivyo, ikiwa Mungu anasema jambo, hiyo inamaanisha atatimiza neno lake. Hili ni muhimu kwa jambo ambalo tutafanya mwishoni mwa saa, kwa hivyo shikilia hilo. Sasa, jambo linalofuata ninalohitaji kusema, na labda unajua hili ikiwa umefanya baadhi ya usomaji, ni kwamba neno berit halitumiki tu kurejelea agano la Mungu nasi katika muktadha wa kitheolojia; linatumika zaidi kurejelea mikataba.

Kwa kweli, kuna mikataba katika Agano la Kale inayoitwa aina za uzao. Ibrahimu alifanya moja na Abimeleki, na Ahabu alifanya moja na Shamu.

Sawa? Kwa hivyo, kuna agano hapo, au mkataba, kati ya vyama viwili vya siasa vilivyo sawa. Pia kuna agano kati ya watawala, watawala, ikiwa mtapenda, wasuzerains, na watu watakaokuwa watumwa. Na kama umesoma Youngblood, nadhani ni sura ya pili ya agano; Sina uhakika sasa kwa sababu najua kuna sura mbili kuhusu agano.

Anaelezea maagano haya yaliyofanywa katika muktadha mpana wa kitamaduni unaowazunguka watu wetu wa Israeli. Na baadhi ya hayo yana mabwana wanaoitwa suzerains, na kisha wao ni watumwa. Na, cha kufurahisha ni kwamba, mkataba ambao Mungu anafanya na watu wake, hasa agano la Sinai, utafuata mfano huo maalum.

Je, ninaelewa hilo? Hii itaathiri baadhi ya usomaji wako wa Youngblood. Sasa, kwa nini nasema hayo yote? Kwa sababu baadhi ya mambo haya, kwa upande wa muktadha mpana wa kitamaduni, wakati tulikuwa nayo, au tunapojua kwamba

walikuwa na mipango au mikataba iliyofanywa kati ya watu hawa watawala ambao, kwa ujumla, walikuwa na nguvu za kisiasa, na walikuwa wamemshinda mtu na mtu huyo anakuwa kibaraka. Sasa, hii ndiyo ufunguo.

Mikataba ya Suzerainty ambayo sehemu kubwa ya mkataba ilikuwa ruzuku ya ardhi. Endelea na hilo kwa sababu ardhi, kama unavyojua labda ikiwa umesoma Mwanzo 12 na kuendelea, ardhi ni sehemu kubwa ya kile Mungu alichomuahidi Ibrahimu na wazao wake. Na inaangukia katika picha hii pana ya kitamaduni ya ruzuku ya ardhi kutoka suzerain hadi kwa watumwa wao ikiwa utafanya hivyo.

Sasa, tutarudi kwenye hili baadaye, lakini ili tu kuweka hilo katika kumbukumbu zako, kama utafanya hivyo. Hadi sasa, ni vizuri? Sawa. Jambo lingine tunalopaswa kulitumia, kwa upande wa muktadha wetu mpana wa kitamaduni, kabla hatujaingia moja kwa moja kwenye simulizi za Ibrahimu, ni biashara hii yote ya kukata agano.

Kama unavyojua, Agano la Kale linapozungumzia kufanya agano, halisemi kwa Kiebrania, kufanya agano. Linasema kukata agano. Unajua kwa nini? Susanna? Ndiyo, mchakato mzima uliohusika, namaanisha, sehemu ya hili la kula kiapo pamoja na agano ilihusisha kuchinja wanyama wa dhabihu, na kukata hao ilikuwa sehemu ya hili.

Hebu tupate picha hii. Kiapo kilitolewa pamoja na majukumu ya agano. Tena, hii ni pamoja na agano na Mungu, pamoja na muktadha mpana wa kitamaduni.

Pamoja na viapo hivyo vilivyotolewa, dhabihu zilitolewa. Na tena, kwa mikataba, pamoja na maagano, ambayo yanaeleweka zaidi kitheolojia. Mnyama huyu wa kafara alipaswa kuwakilisha kile ambacho kingemtokea kibaraka.

Ikiwa kibaraka huyu anaweza kuwa mtu binafsi, kikundi cha watu, au chochote kile. Kwa hivyo, nina viumbe vilivyokwama hapo. Yaani, kibaraka anapaswa kuwaangalia wanyama hao waliokatwa na kusema, uh-oh, ikiwa sitatimiza wajibu wa agano, hili ni jukumu la kile kitakachotokea, hili ndilo litakalonipata.

Sasa, shikilia hilo pia. Ujumbe mara nyingi uliigizwa. Mtumwa alitembea kati ya sehemu zilizokatwa, akitangaza kwamba hili lingemtokea ikiwa majukumu hayangetimizwa.

Sasa, dakika unapomaliza kunakili hilo, simama na ufikirie kwa muda. Tunaona wapi aina hiyo ya kitu ikitokea katika Mwanzo, katika masimulizi ya Ibrahimu? Kuna yeyote anayejua? Kristen. Na Mungu, kwa kweli, katika sehemu ya moto unaotoka moshi, ni chungu cha moto.

Ni Mungu ndiye anayepita kati ya sehemu hizi za wanyama wa kafara, sivyo? Hilo ndilo jambo muhimu sana kuhusu hili. Sio kwamba Ibrahimu ndiye kibaraka

anayepaswa kutembea; kwa kweli, yuko katika usingizi mzito na mweusi wakati huu. Na ni Mungu mwenyewe, anayejichukulia ahadi ya kuangamizwa, ikiwa utafanya hivyo, ikiwa agano halitatimizwa.

Sasa, fikiria hilo kama muhtasari wa kile tunachokiona kikitokea wakati wa kusulubiwa. Sivyo? Tutarudi kwenye hilo pia. Lakini pata muktadha mpana zaidi wa kitamaduni hapa.

Ni muhimu sana katika kuelewa mchakato katika Mwanzo 15. Sawa, unaelewa yote hayo? Hilo lilikuwa jambo la ziada nililokuletea hapo, nadhani. Haya tuendele.

Kuna mambo mengine machache tunayohitaji kusema kabla hatujamjia Ibrahimu mwenyewe. Hili limetolewa moja kwa moja kutoka kwa kitabu kidogo cha kiada ninachotumia katika moja ya madarasa yangu ya juu ya div kinachoitwa, Jinsi ya Kusoma Biblia kwa Thamani Yote. Ambaye, mwandishi wa sura hiyo, Doug Stewart, anapofundisha katika seminari hapa juu, anapoanza kuzungumza kuhusu masimulizi ya Agano la Kale, anasema tunahitaji kukumbuka kwamba kwa kweli kuna viwango vitatu ambavyo tunapaswa kuwa na mawazo yetu yakifanya kazi.

Kwanza kabisa, tunahitaji kutambua kwamba kila simulizi, haijalishi ni nini, linatufundisha kitu kuhusu Mungu na mpango wake wa ulimwengu wote. Unajua, kuanzia Edeni hadi urejesho wa Edeni, kama utafanya hivyo. Edeni na Mwanzo, urejesho na ufunuo.

Kitu fulani kuhusu simulizi kitafaa katika picha hiyo kubwa na kubwa. Pia imetekelezwa katika historia yote ya wanadamu, hasa katika makabila ya Israeli, na kisha kutakuwa na simulizi za watu binafsi pia. Sawa, watu waliochaguliwa, uhusiano wao naye, na utufundishe kuhusu mpango mkuu wa ulimwengu wote.

Kwa hivyo, watu binafsi, watu wateule wa Mungu, mpango wa Mungu. Kila simulizi itatupa hisia kidogo kwa aina hii ya kitu. Hatutageukia Warumi 4 sasa.

Tutafanya baadaye kidogo. Lakini Warumi 4 ni sura muhimu sana katika jinsi Paulo anavyotusaidia kumfikiria Ibrahimu kama baba wa agano katika mstari wa 11, anasema, Ibrahimu ni baba yao wote waaminio.

Tena, tutarudi kwenye Warumi 4 baada ya muda mfupi. Je, tuko tayari kuendelea? Haya tuendele. Kama nilivyosema, sehemu yetu ya kwanza itashughulikia mawasiliano ya Mungu, ikiongezeka katika upekee kwa Ibrahimu.

Na tena, nimekosea kwa sababu ni A bram kwa kuanzia. Kama una Biblia zako, tunataka kuangalia kwa ufupi sura ya 12, mstari wa 1 hadi 7. Haya yote. Lakini ningependa kuisoma pia.

Bwana alikuwa amemwambia Abram, na tutarudi kwenye jina hilo hivi punde. Bwana alikuwa amemwambia Avram, ondoka katika nchi yako, watu wako, na nyumba ya baba yako, uende hadi nchi nitakayokuonyesha. Tena, ikiwa anatoka Uru wa Wakaldayo, Uru kubwa, basi anaondoka katika maendeleo makubwa ya kitamaduni na kuelekea magharibi na kusimama Harani.

Sasa, angalia msisitizo wa baraka katika sehemu hii inayofuata, sawa? Nitakufanya taifa kubwa. Nitakubariki. Nitalikuza jina lako.

Na kisha, cha kufurahisha ni kwamba, ukiangalia nilichonacho hapa, hiki hakipaswi kutafsiriwa, na utakuwa baraka. Namaanisha, hilo ni zuri, lakini ni bora lisomeke kama agizo. Kuwa baraka.

Hilo ndilo Mungu anamwambia Ibrahimu na Abram wafanye. Kuwa baraka. Sawa? Nitawabariki wale watakaokubariki.

Yeyote atakayekulaani, nitamlaani, na watu wote duniani watabarikiwa kupitia wewe. Hili ni tangazo kubwa kuhusu nafasi ya Avram si tu kuhusu watu wa agano na agano bali pia ukweli kwamba watu wa agano wana utume, na hilo litakuwa baraka. Sasa, nimegundua pia kwamba tunahitaji kuangalia sura za samahani, mistari ya sita na saba pia.

Abram alisafiri kote nchini hadi mahali pa mwaloni mkubwa wa More huko Shekemu. Sawa, kwa hivyo tunajua Shekemu ndiyo mahali pa kwanza alipofika katika nchi hiyo. Wakanaani walikuwa katika nchi hiyo wakati huo, lakini Bwana alimtokea Abram na kumwambia, uzao wako, nitawapa nchi hii, na Abram akajenga madhabahu na kisha, katika mstari wa 80, akaenda kwenye vilima mashariki mwa Betheli.

Tuliona picha hiyo mapema kidogo. Sasa, ni maelezo mafupi ya kisiasa, na sitazungumzia hili kwa undani, lakini ni muhimu kutambua kwamba ikiwa unafuata chochote kinachohusiana na Mashariki ya Kati, fikiria tena ramani niliyokuonyesha, Shekemu, Betheli. Kwa kweli wanaonekana katikati ya kile kinachoitwa Ukingo wa Magharibi, au eneo linalokaliwa, au Mamlaka ya Palestina, au istilahi yoyote unayoamua kutumia, na ni Avram amesimama hapo Mungu anaposema mambo haya, na tutayarudia katika sura ya 13 pia.

Nitakupa wewe na uzao wako nchi hii milele. Ndiyo maana, na sijui, unajua, popote utakapokuja, ndiyo maana watu ambao ni Waorthodoksi, au Wayahudi wa Kiorthodoksi, wana nia ya kushikilia ardhi hiyo na kujenga makazi, na mambo yote hayo, kwa sababu hawasomi haya kama kauli za muda, bali kama kauli za kudumu. Kwa hivyo, hii ni jambo linalojitokeza katika mtazamo wao wa kuwa wao ni wa huko.

Sasa, tena, kuna njia nyingi sana za kushughulikia hili kutoka kwa mtazamo wetu, lakini nataka tu ujue jinsi wanavyofikiria na kwa nini hilo ni suala kubwa. Naam, tena,

hatutageukia Wagalatia sura ya 3 hivi sasa, lakini wacha nikutie moyo kufanya hivi kwa sababu si tu katika Warumi 4 bali katika Wagalatia, Paulo anazungumzia suala la imani na kile ambacho imani na imani vinahusisha. Na bila shaka, katika Wagalatia 3, anabainisha hili hasa, na hapa anasema kwamba Mungu alitangaza injili kabla ya wakati kwa Ibrahimu.

Na kisha bila shaka, tutaangazia sura ya 15 hivi karibuni. Sawa, kwa hivyo hiyo ndiyo tamko letu la kwanza. Hebu tuendeleo na uthibitisho na maendeleo kadhaa na kuongeza umaalum katika neno la Mungu kwa Avram.

Kwanza kabisa, katika sura ya 13, tutarudi mwanzoni mwa hili baadaye kidogo. Samahani, lakini liko mwishoni mwa sura ya 12. Lakini katika sura ya 13, kama unavyojua, wamerudi kutoka Misri.

Wanazidi kuwa matajiri. Betheli, na eneo linalozunguka Betheli, halina mazao ya kutosha ya kilimo ili kutunza mifugo yao yote, kwa hivyo hapa ndipo Lutu anaelekea mashariki na kukaa katika Bonde la Yordani. Na baada ya hayo, angalia tu nilitaja hili muda mfupi uliopita, mstari wa 14.

Inua macho yako kutoka hapo ulipo, utazame pande zote. Nchi yote uionayo, nitakupua wewe na uzao wako milele. Nitaufanya uzao wako uwe kama mavumbi ya nchi, kama mtu angeweza kuhesabu mavumbi.

Jambo lile lile alilosema katika sura ya 12. Tena, fikiria siasa za kisasa, na kwa nini hili linakuwa suala kubwa kwa watu waliopo. Mwanzo 15.

Hiki ndicho kifungu nilichokuuliza mwanzoni mwa darasa. Hebu tuangalie kwa ufupi tu. Avram bado anajiuliza, unajua, kwa njia, alikuwa na umri gani wakati ahadi hii ya kwanza ilipotolewa kwake? Ahadi za Sura ya 12? Abram uana umri gani? Ana umri wa miaka 75.

Sawa, ana miaka 75. Tayari, ninapanda juu huko, unajua. Tayari nina miaka 75, na sasa nasubiri, nasubiri, nasubiri.

Na mwishowe, anasema, unajua, mimi sijazaa watoto. Je, mtumishi wangu Eliezeri atairithi hii? Na Bwana anasema, mstari wa 5, sura ya 15. Tazama mbingu.

Bila shaka haya ni maono ya usiku. Hesabu nyota, kama kweli unaweza kuzihesabu, ndivyo uzao wako utakavyokuwa. Na kisha mstari wa 6, ambao bila shaka ni mstari muhimu hapa.

Abramu alimwamini Mungu, naye akamhesabia haki. Hilo pia ni jambo ambalo Paulo atazungumzia baadaye. Abram alimwamini Mungu, na Mungu akamhesabia haki.

Sasa, kinachovutia ni kwamba Mungu anaendelea na kusema, mtaimiliki nchi; mtaimiliki. Kwa hivyo, nchi ndiyo tatizo tena, na kisha Avram anatupa mfano mzuri kwamba imani si imani isiyoyana upofu, bubu, isiyoyana shaka. Kwa sababu anasema nini baadaye? Maandishi yako yanasema nini? Ninawezaje kujua? Sawa? Unajua, anaamini, mstari wa 6, anaamini, inahesabiwa kuwa yeye ni haki, lakini kisha anasema, ninawezaje kujua? Hili ni swali halali kabisa katika muktadha wa imani, na hapa ndipo tunapopata kukata wanyama wa agano na sura ya 15, mstari wa 13, baada ya Avram kutulia katika usingizi mzito.

Hii ni mara ya pili neno hili linatumika, kwa njia, katika Biblia ya Kiebrania. Mara ya kwanza ni wakati Adamu analala usingizi mzito, na ubavu unatolewa kutoka kwake, sivyo? Hii ni mara ya pili. Bwana anasema, fahamu hakika wazao wako watakuwa wageni katika nchi, si yao wenyewe.

Kwa maneno mengine, nchi haitafika mara moja na haitafika mara moja. Kwa kweli, itakuwa miaka 400.

Lakini kisha anasema, katika mstari wa 16, katika kizazi cha nne, wazao wako watarudi hapa, kwa maana dhambi ya Waamori haijafikia kipimo chake kamili. Tutaendeleza kifungu hicho tena tunapozungumzia ushindi, kwa hivyo msipoteze mtazamo wa hilo. Sawa, na kisha tunapata kitu nilichokitaja muda mfupi uliopita, chungu cha moto kinachotoa moshi chenye mwenge unaowaka kinaonekana na kupita kati ya vipande.

Ni Mungu mwenyewe anayepita kati ya vipande, ambaye, tena, ana maelezo ya ajabu kuhusu kile tunachokiona katika huduma ya Yesu Kristo, ambaye hujichukulia agano lililovunjwa. Sawa, kujichukulia laana za agano lililovunjwa. Naam, Mwanzo 17 pia ni muhimu.

Tena, tunarudi kwenye miaka 16. Avram ana miaka 99. Kizazi kimepita.

Jambo la kwanza tunalo ni kauli za agano na mahitaji kwa watu wa agano. Mstari wa 1, Mimi ni Mungu Mwenyezi, Mungu anasema, tembea mbele yangu na uwe mkamilifu. Hiyo inafupisha kila kitu, sivyo? Tembea mbele yangu na uwe mkamilifu.

Lakini kisha anaendelea na kubadilisha jina lake. Avram anamaanisha nini? Marejeo ya chini ya ardhi katika Biblia yako yanakuambia nini? Avram anamaanisha nini? Je, kuna yeyote aliye na marejeo hayo ya chini ya ardhi ya Biblia ya kujifunza kwa ustadi? Baba aliyetukuka. Vizuri.

Na Avraham anamaanisha nini? Baba wa wengi. Sawa, majina yote mawili ni mazuri sana, lakini fikiria kwa sekunde 10 kuhusu maana ya Avraham kutoka nje ya hema lake asubuhi iliyofuata na kuwatangazia watu kwamba wanatakiwa kumwita Avraham. Hana watoto.

Anajiweka tayari kwa dhihaka kidogo, labda. Loo, ndio, baba wa umati. Haha, hilo ni jambo la kuchekesha sana.

Unazungumzia watumishi wako wote? Kwa hivyo, hata kubadilisha jina lake, na nadhani kutoa tangazo la hadharani, ni kauli ya imani, ikiwa utafanya hivyo. Naam, basi Mungu anaendelea na kusema, kila mwanamume miongoni mwenu lazima atahiriwe. Mnapaswa kutahiriwa.

Itakuwa ishara ya agano, ishara ya ahadi. Sawa. Sasa, watoto walitahiriwa katika tamaduni zinazozunguka.

Hili halikuwa jambo lisilo la kawaida kabisa, lakini kwa kawaida, hizo zilikuwa tohara zilizofanyika wakati wa kubalehe. Hapa, hutokea siku ya nane, na ni tamko kwamba huyu atakuwa mtoto wa Mungu na atakuwa sehemu ya agano. Sawa, mengi zaidi tunaweza kusema kuhusu hilo.

Mengi zaidi, lakini tunahitaji kuendelea kusonga mbele. Isaka pia ameahidiwa kwa jina, na tutarudi kwenye sura ya 16 baada ya muda mfupi. Lakini sura ya 16 ni upotovu mdogo kuhusu labda mwanamke mwingine atakuwa sehemu ya hili.

Na kwa hivyo hapa tunajua atakuwa Sara. Mstari wa 16 wa sura ya 17, hakika nitambariki na kukupa mwana kwake, nami nitambariki, ili awe mama wa mataifa. Na, bila shaka, Ibrahimu anacheka wakati huu, na anasema, je, mwana atazaliwa kwa mtu wa miaka mia moja? Je, Sara atazaa mtoto akiwa na umri wa miaka 90? Anaomba kwa niaba ya Ishmaeli, ambaye tayari amezaliwa, na Bwana anasema, ndio, Ishmaeli atakuwa na mtoto. Itakuwa baraka pia, lakini Isaka ni mwana wa ahadi.

Na kisha tunapata hilo likitimia. Cha kufurahisha ni kwamba, jina la Isaka linasikika kama Isaka kidogo kwa Kiingereza. Unajua ni nini kwa Kiebrania? Yitzhak.

Unapenda hivyo? Yitzhak. Inasikika kama kicheko cha dhihaka, sivyo? Ni kitu kama hicho, oh, ndio, aina fulani. Yitzhak.

Hilo ndilo jina lake. Na kwa hivyo, Ibrahimu amecheka kwa kutokuamini. Sara pia atacheka kwa kiasi kikubwa cha kutokuamini, ishara ya Yitzhak, na kisha atakapozaliwa, wanampa jina hilo, na kwa namna fulani linaendeleza hilo kidogo.

Kwa vyovyote vile, moja ya mambo ninayotaka uyagundue kuhusu hili ni kwamba kuna msisitizo hapa kuhusu Neno la Mungu kutimizwa. Acha nikusomee hili. Sura ya 21, mstari wa 1 na unaofuata.

Bwana akamfadhili Sara kama alivyoahidi, naye Bwana akamfanyia Sara kama alivyoahidi. Sara akapata mimba na kumzalia Ibrahimu mwana katika uzee wake,

wakati uleule Mungu aliomwahidi. Unaelewa? Naam, kile Mungu alichosema kinatimia, ingawa imekuwa miaka 25.

Neno la Mungu linatunzwa na Mungu mwenyewe. Kwa kuzingatia hilo, sasa tugeukie Warumi sura ya 4 na tutumie dakika chache hapo, kwa sababu kile Paulo anachosema, nikizungumzia kipindi hiki chote, ningependekeza, kwetu pia. Na ninajaribu kutafuta njia yangu ya kufika Warumi.

Kwa kweli nitachukua muda mfupi kabla ya mstari wa 21. Katika mstari wa 18, Bila matumaini yoyote, Ibrahimu kwa matumaini, aliamini na akawa baba wa mataifa mengi, kama ilivyosemwa kwake, Ndivyo utakavyokuwa uzao wako. Hiyo ni sura ya 12.

Mstari wa 19, Bila kudhoofika kwa imani yake, alikabiliana na ukweli kwamba mwili wake ulikuwa kama umekufa. Alikuwa na umri wa kama miaka mia moja, na tumbo la Sara nalo lilikuwa limekufa. Lakini hakusitasita kwa kutokuamini ahadi ya Mungu.

Tena, Neno la Mungu ndilo muhimu sana hapa. Ahadi za Mungu, kile Mungu anasema, Mungu atatimiza, sivyo? Ibrahimu aliimarishwa katika imani yake na akampa Mungu utukufu, akiwa ameshawishika kikamilifu. Hapa ndipo mwanzo wa mstari wa mbele kwetu.

Tukiwa tumesadiki kabisa kwamba Mungu ana uwezo wa kufanya alichohadi. Hiyo ndiyo ufunguo. Sasa ataendelea, na tutasoma baada ya muda mfupi, ili kusema kwamba kimsingi, hiyo ndiyo imani yetu pia.

Ni kwamba tu tuna maelezo mengi zaidi. Tuna miaka 2,000 kati ya Ibrahimu na Yesu ambapo picha inazidi kuwa kamili zaidi na zaidi. Na sasa, bila shaka, tuna Ufunuo katika Agano Jipya.

Lakini hoja ni kwamba Ibrahimu aliamini kile Mungu alisema angefanya. Ibrahimu aliamini kwamba Mungu alikuwa na uwezo wa kufanya kile alichosema angefanya. Na hiyo, kwa kweli, ndiyo kiini cha imani yetu, pia.

Tuendeleo kusoma. Mstari wa 23, maneno yaliyohesabiwa kwake hayakuandikwa kwa ajili yake tu, bali na kwa ajili yetu sisi pia. Ambao Mungu atawahesabia haki.

Kwa ajili yetu tunaomwamini yeye aliyemfufua Yesu Bwana wetu kutoka kwa wafu. Endelea na hilo. Hilo ndilo Mungu alisema angefanya.

Alifanya hivyo. Na kisha, bila shaka, katika mstari wa 25, Yesu alitolewa afe kwa ajili ya dhambi zetu na kufufuliwa kwa ajili ya kuhesabiwa haki kwetu. Hiyo ndiyo kiini cha imani yetu.

Lakini ni sawa katika suala la nani tunayemwamini au tunayemwamini na kile tunachoamini kuhusu Mungu. Na hiyo ni kwamba ana uwezo wa kufanya kile anachosema atafanya. Sawa, sasa tuna dakika 20 za kurudi nyuma na kuendelea na mambo mengine katika suala la vipengele vigumu zaidi vya maisha ya Ibrahimu.

Uko tayari kwenda? Usijali. Tunaelekea kwenye sura ya 22. Sitaruka 22.

Majaribu na dhiki, mabadiliko, vyovyote vile unavyotaka kuyaita. Hii ndiyo ya kwanza. Ukisoma sura ya 12, na kwa kweli, hali kama hiyo katika sura ya 20, labda ulifikiri, sasa, subiri kidogo.

Hampendi sana Sara, sivyo? Hebu tuone tunachokizungumzia hapa. Na acha niache kitabu cha Warumi na nirudi kwenye kitabu cha Mwanzo. Njaa na ardhi.

Ibrahimu anashuka kwenda Misri. Niko katika sura ya 12, mstari wa 11. Anamwambia mkewe, Sarai, najua wewe ni mwanamke mzuri sana.

Wamisri watakapokuona, watasema huyu ni mkewe. Kwa hivyo, wataniu, nao watakuacha hai. Sema wewe ni dada yangu, ili nitendewe mema kwa ajili yako.

Na maisha yangu yataokolewa, nami nitabadilisha Kiebrania hapa kidogo tu. Maisha yangu yataokolewa kwa ajili yako, si kwa sababu yako. Yanaweza kwenda pande zote mbili, na yanaleta tofauti.

Sasa, hebu tuangalie na tuone kinachoendelea hapa. Unajua, kama unajali haki za wanawake na kadhalika, umeghadhibika sana wakati huu. Kwa sababu kimsingi anahatarisha usafi wake wa kijinsia, sivyo? Sio mzuri sana.

Mtazamo wa kitamaduni. Upotovu mkubwa wa maadili kwa upande wa bvrām. Ninapendekeza jambo lingine.

Nimeitoa hii moja kwa moja kutoka kwa Gordon Hugenberger, mchungaji wa Kanisa la Park Street, ambaye amefanya utafiti mzuri kuhusu hili. Ukitaka maelezo zaidi kuhusu hilo, unaweza kwenda kwenye tovuti ya Kanisa la Park Street. Kwa sababu yeye, na mimi, laiti angelichapisha, alilichapisha.

Lakini bado hajafanya hivyo, lakini ameiweka kwenye tovuti ya Park Street. Pendekezo lake, na tutalipitia baada ya muda mfupi, ni kwamba Avram hamkabidhi Sarah ili kulinda maisha ya Avram. Avram anajaribu kulinda ndoa yao.

Na kwa kufanya hivyo, anatumia utaratibu huu, na tutazungumzia kuhusu hilo baada ya muda mfupi, na kinachoenda vibaya ni kwamba Farao na Abimeleki ni watu wabaya sana na wenye chuki kiasi kwamba wanakiuka hili wakati hawapaswi. Je,

unafurahi kujua kinachoendelea hapa? Naam, hebu tuangalie. Kwanza kabisa, mtazamo wa kitamaduni.

Moja ni kwamba nimekuambia tu, huyu ni Ibrahimu anayeteleza, na anaokoa tu ngozi yake na, unajua, kumtia Sara matatani. Matatizo na mtazamo huu. Kuna matatizo kadhaa.

Kuna matatizo ya kimantiki, kibiblia, na ya kitheolojia nayo, na nimeyaainisha hapa. Ona kwamba Mungu huwaadhibu Farao na Abimeleki. Sasa, kwa ujumla, kadri haki inavyoendelea, watu walio na hatia huadhibiwa.

Je, si kweli? Hasa haki ya Mungu inapojitokeza. Labda si mara moja, lakini katika kisa hiki, je, haivutii kwamba Farao na Abimeleki ndio wanaovuna matokeo ya jambo fulani? Kwa sababu kuna mapigo kwa Wamisri na Farao. Kuna kufungwa kwa matumbo ya wanawake katika ufalme mdogo wa Abimeleki.

Wanaadhibiwa. Katika Mwanzo 26, maandishi ya Biblia yenyewe yanamthibitisha Ibrahimu kama mtu mwenye maadili mema. Yeye ni mtu mwema.

Naam, kama una jambo hili kuu ambapo unahatarisha usafi wa kijinsia wa mkeo, je, hilo si doa jeusi kidogo kwenye tabia yako ya maadili? Jambo la tatu ambalo Hugenberger anaelezea ni. Tamaduni za kale za Mashariki ya Karibu, ndivyo ANE inavyowakilisha, zimejenga ndani yake msisitizo mkubwa zaidi juu ya aibu na heshima kuliko tunavyoweza kufikiria. Tuna vipande vidogo.

Wana mengi zaidi. Hakuna mwanaume katika muktadha kama huo ambaye angempa mke wake mwanamume mwingine. Hilo lisingetokea.

Kwa hivyo, kuna jambo lingine linaloendelea hapa. Sawa. Basi, unapohamia Agano Jipya, inavutia kwamba Petro anapoandika katika sura ya 3 ya 1 Petro, nina moja hapo.

Inapaswa kusema, loo, hakuna 3 hapo. Loo mpenzi. Unajua, weka katika 1 Petro mstari wa 3 kuanzia mstari wa 1 hadi 6. Hilo ni kosa.

Itabidi nirekebishe hilo. Petro anasema kwamba wanawake wanapaswa kuwa kama Sara, ambaye alimtii mumewe Ibrahimu. Na hapa, bila shaka, ndipo anapofanya hivi.

Ni vigumu kufikiria kwamba Petro angekuwa akiwaagiza wanawake kufanya jambo ambalo lingewaweka katika hali kama tuliyoielezea, ningependekiza. Na kisha, unajua, jambo la mwisho. Hatuna rekodi yoyote ya Ibrahimu, ambaye ni rafiki wa Mungu, akitubu kwa hili.

Kwa hivyo labda si jinsi tunavyosoma. Labda. Labda kuna njia nyingine ya kuangalia hili, na acha nipitie.

Loo, nilisahau hili pia. Ibrahimu anapoondoka, kijana, anaondoka akiwa tajiri. Na hilo ni jambo la kujivunia, bila shaka, la Waisraeli, miaka 400 baadaye, wakiondoka Misri pia.

Lakini hebu tuone tunachoweza kufanya. Tena, natoa hii kutoka kwa Gordon Hugenberger. Unaweza kuipata kwenye tovuti ya Park Street ikiwa unahitaji maelezo zaidi.

Jambo la kwanza tunaloliona ni kwamba wafalme katika tamaduni za kale za Mashariki ya Karibu, na tunazungumzia, unajua, aina ndogo za falme ndogo. Hatuna falme kubwa kubwa kwa wakati huu. Na kwa hivyo mnajenga utajiri wenu na hadhi yenu kwa kujipatia utajiri kwa njia ya ndoa.

Kwa hivyo, wafalme katika ndoa za Mashariki ya Karibu ya kale waliongeza utajiri wao na nguvu zao. Hili litaendelea hadi wakati wa Daudi na Sulemani. Kama umesoma masimulizi hayo, unajua kwamba hasa Sulemani ana wake na masuria wengi.

Mengi yao ni mtaji wa kisiasa. Tayari yanatokea kabla ya hapo. Jina la Sarah linamaanisha, jina la Sarah linamaanisha nini? Binti mfalme.

Sasa, unajua, katika siku zetu na enzi zetu, tunawapa watu majina ya Sara kwa sababu ni jina zuri la kibiblia. Unajua, lilimaanisha kitu wakati huo. Pendekezo ni kwamba kwa sababu ya jina lake, linawakilisha mtu mwenye kiini, anayetoka katika familia yenye kiini, anayetoka katika familia ambayo labda ina mali nyingi, anayetoka katika utamaduni ambapo watu wangeangalia hili na kusema, huyo anaonekana kama mtu ambaye ningependa kuwa naye.

Ongeza utajiri wangu, ongeza nguvu zangu. Sasa, hapa ndipo mstari wa kulazimisha unapoanzia. Kuna desturi ya Kihurrian, na najua kwamba kuna baadhi ya watu wanaopuuza hili, lakini Hugenberger anasema, hapana, usilipuuze haraka sana.

Tunahitaji kufikiria kuhusu hilo. Kulikuwa na kitu kama kuasili dada. Sawa, ni mchakato mzima wa kisheria, na katika mchakato huu wa kisheria, hakungekuwa na mahari kwa sababu mtu ambaye ni kaka, kwa maneno mengine, anayemsililia mwanamke huyu kama dada hatapewa mahari.

Yeye si mume. Sasa, mahali ambapo Ibrahimu hasemi ukweli kikamilifu ni kwamba yeye pia ni mumewe, sivyo? Lakini ikiwa tayari ni kaka yake wa kambo, na tunajua hilo kutoka Mwanzo 20, na ikiwa ataunda hali hii ya kisheria kwa kumchukua kama dada ili aweze kusema kila mahali tunapoenda, sema wewe ni dada yangu, basi

itamaanisha kwamba yeye si mchezo mzuri tena kwa mtu anayetaka kumpata kwa utajiri wake. Kama ni kaka au ameuawa, utajiri haungeenda kwa dada, sivyo? Hakuna mahari, na kwa hivyo watawala, Mafarao, Abimeleki, na wengine hawapaswi kumtaka kwa sababu hawataki utajiri.

Sikupaswa kujaribiwa na Sara, na hii ndiyo tafsiri niliyoibadilisha muda mfupi uliopita. Badala ya kusema, maisha yangu yataokolewa kwa sababu yako, kwa maneno mengine, unaingia kwenye uwanja wa Farao ni tafsiri ya kitamaduni, naye atakupenda sana, naye ataniweka hai. Sio lazima iwe njia pekee unayoweza kuitafsiri.

Badala yake, maisha yangu yatahifadhiwa kwa ajili yako. Wataturuhusu kuishi pamoja. Hawatakuchukua.

Ndoa yetu itakuwa imara, na hili ndilo jambo la mwisho kukumbuka hapa. Ibrahimu, kwa kuunda ulinzi huu wa kisheria kwa sababu amemchukua kama dada yake pamoja na kuolewa naye, kwa kuunda ulinzi huo wa kisheria, hakujua kwamba mtu angekuwa mbaya sana kiasi cha kuingia na kumchukua hata hivyo. Neno la Kiebrania hapo ni chukua, linalopendekeza kutekwa nyara, sawa? Hakufikiria kwamba Farao na Abimeleki wangemteka dada yake bila kuomba ruhusa.

Bila shaka, hangewahi kutoa hivyo kwa sababu zote zilizo wazi, na wangepaswa kuomba ruhusa kama ndugu. Je, hilo lina maana? Kwa njia, nina uhakika wa karibu 90% kuhusu hili. Kuna mashimo machache ndani yake, na kama tungekuwa na muda, tungeweza kupitia mashimo ndani yake.

Lakini ina maana zaidi kuliko tafsiri ya kitamaduni, ambayo ina mapungufu mengi sana ambayo niliyataja mapema kidogo. Mambo machache zaidi ya kuzingatia. Lo!

Ndiyo, haya ndiyo. Mungu anamwadhibu Farao kwa upande wa mwisho wa Mwanzo sura ya 12, na hilo, kama nilivyosema muda mfupi uliopita, litakuwa ni muhtasari wa kitakachotokea Mungu atakapoleta uharibifu kupitia mapigo juu ya Misri. Waisraeli watakapokuwa huko chini.

Na kisha Ibrahimu ataondoka Misri akiwa tajiri. Israeli itafanya hivyo yapata karne nne baadaye. Tena, hii haisuluhishi matatizo yote.

Ukihitaji kufikiria zaidi, tembelea tovuti ya Park Street. Utaona maelezo zaidi ya kuvutia hapo. Ningependa kujibu maswali, lakini tunapaswa kufika Mwanzo 22, na bado tuna safari ndefu.

Je, uko sawa na hili hadi sasa? Ndiyo, Becca. Ndiyo, lakini kama wangemtaka, wangepaswa kumuuliza kaka. Kwa maneno mengine, hili ni jambo la kuasiliana na kaka na dada.

Kama wangemtaka awe mke au kwa ajili ya wanawake, ruhusa ingepaswa kupitishwa kwake, na bila shaka, hangetoa. Sawa, hivyo ndivyo mpango huo unavyofanya kazi. Sasa, kinachovutia ni kwamba katika muktadha wa Misri, inasema yeye ni mrembo.

Ana umri wa miaka 65 pekee wakati huo. Na kwa njia, unajua, acha niseme tu hivi, ili tuweze kueleza yote. Sarah anaishi hadi kufikia umri wa miaka 127.

Kwa hivyo, anapokuwa na umri wa miaka 65, ana umri wa makamo, labda sawa na umri wetu wa miaka 40. Na ni bora uamini mama yako ni mwanamke mrembo. Yeye ni mrembo.

Na labda yuko ndani yake, vipi, miaka ya 40, 50, kitu cha aina hiyo? Unajua, hiyo haiondoi uzuri wa Sarah kwa sababu tu ana miaka 65. Najua baadhi ya watu hudhihakilo. Sidhani hivyo.

Angalia simulizi la pili. Akiwa na umri wa miaka 90, maandishi hayasemi hivyo tena. Sasa, Abimeleki atamteka nyara tu, amchukue, labda kwa utajiri ambao ungekuwa sehemu yake.

Lakini ndio, swali zuri. Tena, kuna mengi zaidi ambayo tunaweza kushughulikia kuhusu hilo. Lakini nadhani nini? Tuna mambo mengine tunayohitaji kuzungumzia.

Haya hapa mambo muhimu. Lutu ataenda kuishi Sodom. Tayari tumezungumzia hilo, na ninapendekeza kwamba hiyo ni kama kaskazini mwa mwisho wa kaskazini wa Bahari ya Chumvi au Bahari ya Chumvi.

Katika sura ya 14, na tena, tunaweza kutumia saa nzima hapa, kwa hivyo tafadhali rudi nyuma na uisome huku antena zako zikiwa juu kwa ajili ya mambo haya. Kuna vita, na kuna vita kati ya wafalme wanne na wafalme watano, na katika mchakato huo, na hii, kwa njia, ni picha ya kawaida ya wafalme wakubwa wanaotoka eneo la Mesopotamia wakijaribu kuchukua baadhi ya vitu katika nchi yetu kati yao, kwa sababu wanaona faida fulani huko chini. Kwa vyovyote vile, katika mchakato huu, Lutu anatekwa nyara, na wanakimbia naye, na Ibrahimu analazimika kumfuata.

Ishara ya jinsi Ibrahimu alivyokuwa tajiri kufikia wakati huu ni kwamba ana watu 318 ambao anaweza kuwakusanya kutoka nyumbani kwake na jeshi lake na kwenda kuwafukuza wafalme hawa na kumwokoza Lutu. Anaporudi, na hii ndiyo hoja yetu, anaporudi, Melkizedeki, mtu wa kuvutia, ambaye jina lake linamaanisha mfalme wa haki. Melkizedeki linamaanisha mfalme wa haki.

Yeye ni mfalme wa Salemu, na tunajifunza kutokana na kusoma Zaburi ya 76 kwamba Salemu ni kweli; sina hilo hapo juu, lakini Zaburi ya 76 inalinganisha Salemu na Sayuni. Sawa, kwa hivyo inaposema yeye ni mfalme wa Salemu, hilo litakuwa eneo la Yerusalemu, na utahitaji kuwa na hilo akilini. Sawa.

Mfalme huyu wa haki, mfalme wa Salemu, anatoka kumlaki. Anaitwa Mungu Aliye Juu Sana. Yeye ni kuhani wa Mungu Aliye Juu Sana.

Sipaswi kusema kwamba huitwi Mungu Aliye Juu Sana. Yeye ni kuhani wa Mungu Aliye Juu Sana, naye atatoka, ambariki Ibrahimu, na Ibrahimu atampa zaka. Sasa, jina Melkizedeki linaonekana katika sehemu tatu katika Maandiko.

Hapa, inaonekana katika Zaburi 110, kama nilivyobainisha, ambapo inasema, katika zaburi ya ajabu, tutaiangalia tunapojifunza zaburi. Utakuwa kuhani milele kwa mfano wa Melkizedeki. Sawa, Mwanzo 14 na Zaburi 110 ndizo sehemu pekee zilizotajwa katika Agano la Kale. Lakini mwandishi wa kitabu cha Waebrania, mwishoni mwa sura ya 5 na katika sura ya 7, atataja, si tu kwamba atataja, bali ataendeleza wazo la Melkizedeki, na kimsingi, Melkizedeki akiwa kama mtangulizi katika muktadha wa kifasihi wa Yesu, ambaye, bila shaka, ni kuhani wetu mkuu.

Sasa tena, tutafanya zaidi ya hayo tunapofanya Zaburi 110, lakini usipoteze umuhimu wa Melkizedeki hapa. Ni muhimu sana. Hata hivyo, kuhusu Lutu, tuna simulizi la kusikitisha na la kusikitisha sana katika Mwanzo 18 na 19, na wewe unalijua vizuri kama mimi ninavyolijua.

Watu wa Sodoma wamechomwa na dhambi. Sawa, najua kwamba tunaposoma simulizi hilo, dhambi inayojitokeza sana ni mazoea ya ushoga, mazoea ya ngono ya jinsia moja. Hiyo ndiyo dhambi inayojitokeza sana katika simulizi hilo.

Lakini kila kitu kingine ni kibaya pia. Na tunahitaji kukumbuka hilo. Sodoma itakapohukumiwa, ni kwa ajili ya kila kitu kibaya.

Dhambi za ngono ziko pale pale. Angalia ukweli kwamba Lutu atawatoa binti zake. Hilo halisemi mengi kwa njia yoyote ya kufikiri ambayo ni sehemu muhimu ya hili.

Lakini tunaposoma kitabu cha Ezekieli, tunagundua kwamba kuna tafsiri inayotambia kwamba kila aina ya dhambi ni sehemu muhimu ya muktadha wa Sodoma. Sijaribu kupunguza athari za upotovu wa kijinsia uliopo kwa sababu hilo litarudi, na tataliona baadaye. Lakini nitakachosema ni kwamba hatuwezi kuzingatia hilo pekee.

Na sanduku lingine la sekunde 30, kama naweza. Ninajua vyema kwamba katika muktadha wetu hapa, kuna watu wanaopambana na hili. Tunahitaji, kama jamii, kuwasaidia kukabiliana nalo na sio kuwa wanafanya dhihaka, wanatesa, wanasema mambo mabaya, yasiyo ya fadhili, na ya kutisha.

Nami najua mambo hayo yanasemwa. Kwa hivyo, mnajua, kuweni ndugu na dada wazuri, na muwaangalie ndugu na dada zenu wengine. Sisi sote, sisi sote, tuna udhaifu na dosari mbaya katika tabia yetu ya kibinadamu iliyoanguka.

Na kwa hivyo, watu wanaopigana nasi wanahitaji msaada katika mieleka yao. Sawa? Sasa, imetosha kusema hivyo. Wazao wa Lutu, kupitia binti zake, tena, wanaona hali yote ya kuchanganyikiwa ya kinachoendelea hapa, kama vile ukweli kwamba binti zake watamlazimisha kuwa baba wa watoto wao.

Na, bila shaka, Moabu na Amoni watakuwa majina ya watoto, nao watakuwa mababu wa Waamoni na Wamoabu. Mwanzo 16, hapa ndipo Hajiri anapoingia kwenye picha kwa sababu Sara anasema, Sina mtoto. Kwa nini usilale na mjakazi wangu Hajiri? Lakini hilo halisababishi tu kuzaliwa kwa Ishmaeli bali pia msugvano mbaya na dhiki ya kifamilia ambayo tunaweza kuanza tu kufikiria.

Najua ninaenda haraka, lakini tunahitaji kutumia muda wetu uliobaki kwenye Mwanzo 22. Baadaye, Mungu alimjaribu Ibrahimu, naye akasema, Ibrahimu, mimi hapa, Ibrahimu akajibu, na Mungu akasema, mchukue mwanao, mwanao wa pekee, Isaka, umpendaye, uende katika eneo la Moria. 2 Mambo ya Nyakati sura ya 3, mstari wa 1, inatujulisha kwamba eneo la Moria ndipo hekalu lingejengwa baadaye.

Kwa hivyo, angalia tuna Melkizedeki akitoka Yerusalemu na matokeo yote ya hilo. Tuna kifungo hiki cha ajabu cha Isaka na karibu kutolewa dhabihu kwa mwana wa pekee wa Ibrahimu, mwanawe mpendwa, mwanawe Isaka, kikifanyika katika eneo hilo hilo. Mahali hapo ni muhimu hapa.

Sasa, jaribu ni lipi? Ibrahimu anakabiliwa na nini? Fikiria tulichosema kuhusu matokeo ya mwanadamu wa agano. Sawa, na ana maneno mawili kutoka kwa Mungu, sivyo? Ana neno moja linalosema, utakuwa na wazao wengi sana, hutaweza kuyahesabu yote. Na kisha, kwa upande mwingine, ana neno hili linalosema, mchukue mwanao wa pekee, mwanao mpendwa, Isaka, na umtoe kama sadaka ya kuteketezwa.

Unaunganishaje maneno hayo mawili? Ikiwa Mungu ni mwaminifu, unaunganishaje maneno hayo mawili? Hilo ndilo jaribio. Je, Ibrahimu anafaulu jaribio? Hebu tuangalie kile ambacho Waebrania sura ya 11 inasema kuhusu hili kwa sababu ni kifungu muhimu sana. Tutatembelea Waebrania sura ya 11 mara nyingi katika kipindi chote cha muhula huu.

Kwa imani Abrahamu, Mungu alipomjaribu, alimtoa Isaka kama dhabihu. Je, uliielewa? Alimtoa Isaka kama dhabihu, ambaye alikuwa amepokea ahadi, alikuwa karibu kumtoa mwanawe pekee kama dhabihu.

Ingawa Mungu alikuwa amemwambia, ni kupitia Isaka uzao wako utahesabiwa. Mwandishi wa Waebrania anajua haswa ni nini mtihani huo, na anaona tofauti dhahiri kati ya maneno haya mawili. Na hapa kuna mstari wa msingi, mstari wa 19.

Ibrahimu alitoa hoja. Sawa, imejengwa kutokana na neno la Kigiriki logos. Hilo ni nomino, lakini ni neno.

Ibrahimu alifikiri kwamba Mungu angeweza kuwafufua wafu. Hilo ni jambo lenye nguvu. Ibrahimu alifikiri kwamba Mungu angeweza kuwafufua wafu, na najua NIV yako inasema, kwa mfano, kihalisi, ni katika mfano.

Alimpokea Isaka kutoka kwa wafu. Alimpokea Isaka kutoka kwa wafu. Tutafanya zaidi kidogo na hilo baada ya muda mfupi.

Ilikuwa wakati wa haraka sana. Kwa njia, Isaka, kwa wakati huu, labda ana umri kama wako. Inatumia neno la Kiebrania naar, ambalo linaweza kuanzia, unajua, kuanzia mtoto mdogo hadi mwanzoni mwa miaka ya 20.

Kwa hivyo, Isaka si mtoto mdogo wa miaka miwili anayejikongoja juu ya madhabahu. Anafanya hivi kwa hiari, na hilo lina ulinganifu fulani, bila shaka. Jambo lingine linalojulikana kuhusu simulizi hili ni hili tu.

Tuna kondoo dume aliyenaswa kwenye kichaka. Kama mnavyojua, mnajua, Ibrahimu na Isaka wanatembea kuelekea mlimani, na Isaka anasema, mnajua, vipi kuhusu dhabihu? Na Ibrahimu anasema, Mungu atatoa. Na riziki ni kondoo dume kwenye kichaka.

Bila shaka, haitokei mara moja. Ibrahimu, samahani, Isaka tayari amefungwa kwenye madhabahu, na kisu kiko karibu tu kumchinja. Na kisha kuna kondoo dume kwenye kichaka.

Je, unajua Kumbukumbu la Torati 21, 23 inasema nini? Wale waliotundikwa kwenye mti wako chini ya laana ya Mungu. Hatuna muda wa kufanya hivyo katika darasa hili, lakini unaposoma Agano la Kale, tafuta idadi ya mara ambazo watu wametundikwa au kwenye miti. Paulo atachunguza kifungu hicho katika Wagalatia sura ya 3, na ni wazi atafanya matumizi yake kuhusiana na Yesu msalabani.

Lakini tunaiona hapa hapa katika kondoo huyu mbadala. Imenaswa kwenye kichaka. Sidhani kama ina ishara yoyote.

Naam, na bila shaka, kwa kumalizia, kuna ulinganifu dhahiri na Yesu. Mwana wa pekee wa Mungu, Mwana mpendwa wa Mungu. Yohana 3:16 inaelewa istilahi hiyo hiyo kutoka kwa kifungu hiki.

Tazama kwamba Isaka atabeba kuni wanapokwenda Mlima Moria. Na kisha wacha nikuambie tu hili, na kwa hili tutasimama. Katika hadithi za Kiyahudi, na sisemi kwamba hii ndiyo yote, lakini cha kufurahisha ni kwamba, marabi wa Kiyahudi waliposoma simulizi hili, na walilisoma kwa makini, walisoma kila neno na kuchimba kila neno.

Walipokuwa wakisoma simulizi hili, kulikuwa na sehemu ndogo ya tafsiri ya Kiyahudi, si wengi, bali sehemu ndogo ya tafsiri ya Kiyahudi iliyohifadhiwa ambayo ilisema kwamba damu ya Isaka ilimwagika madhabahuni. Je, hilo halivutii? Majivu ya Isaka yalikuwapo, na yalitumika kutoa sifa, ukitaka, kwa vizazi vilivyofuata vya Wayahudi. Sasa, unaweza kuuliza, hilo linatoka wapi? Nitakuambia sehemu mbili linatoka katika maandishi.

Ibrahimu anapotembea huko pamoja na Isaka, anawaambia watumishi wake, ngojeni hapa. Mimi na mvulana tutarudi. Baada ya yote kuisha na kuisha, inasema nini? Ibrahimu alirudi bila kumtaja Isaka.

Marabi walisoma hilo kwa makini. Na kisha kuna pendekezo la kuvutia sana. Ni neno la Kiebrania linalomaanisha chini, au baada, au badala ya, na linaweza kumaanisha chochote kati ya mambo hayo.

Na kwa hivyo, inaposema kondoo dume alitolewa kafara, NIV yako inasema badala ya, tafsiri hii ndogo ya kirabi inasema hapana, hiyo inamaanisha baada. Na tena, hawa wadogo, sio mtazamo wa wengi, lakini baadhi ya marabi wa Kiyahudi walisema Ibrahimu kweli alimtoa kafara Isaka. Baadaye, alimtoa kafara kondoo dume.

Isaka alifufuka kutoka kwa wafu. Je, hilo halivutii? Labda, nadhani, kwa njia, na nitakuacha uende na hili kwa sababu ni baada ya muda, nadhani hilo ni kwa ajili ya kujibu mafundisho ya Kikristo. Marabi hawa walifanya kazi katika karne ya pili na ya tatu ya BK Nadhani wanaitikia mafundisho ya Kikristo kuhusu Yesu, ambaye alifufuliwa kutoka kwa wafu, na hii ni dhana yao ndogo katika tukio lao pia.

Tunahitaji kuacha. Nimepitia mambo haya yote kwa haraka. Uwe na siku njema, nami tutaonana Jumatano.